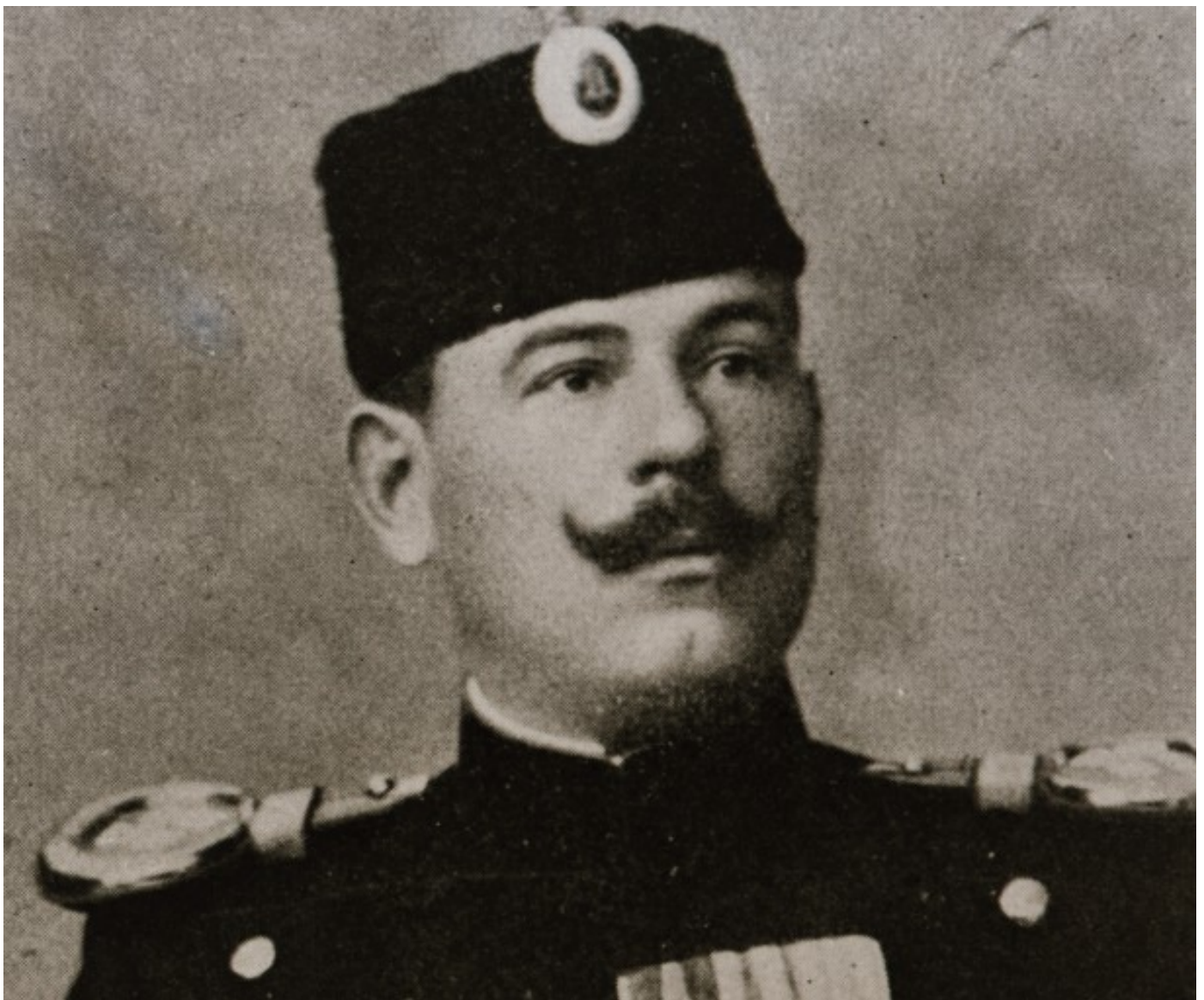

На данашњи дан 1917. године, у складу с пресудом војног суда, на Солунском пољу стрељани су генералштабни пуковник српске војске Драгутин Димитријевић Апис и мајори Љубо Вуловић и Раде Малобабих, осуђени због атентата на регента Александра Карађорђевића. Апис је као припадник тајне организације "Уједињене или смрт", познате и као "Црна рука", био главни организатор "Мајског преврата", односно официрске завере и убиства краљевског пара Александра и Драге Обреновић, 1903. године. У периоду између 1903. и 1914. државни врх Србије страховао је од могућих неодговорних потеза ове официрске групације. Педесетих година 20. века тадашње власти организовале су ревизију Солунског процеса, вероватно с циљем да искомпромитују одавно мртвог, од 1934. године, краља Александра I Карађорђевића.

Данас је петак, 26. јун 2026.

1541 - У обрачуну шпанских освајача око власти, у Лими је убијен њихов вођа Франсиско Писаро. Он је 1532. са само 200 војника, на превару, заузео престоницу Инка Кахамарку и заробио цара Атахуалпу, после чега је Перу постао шпанска колонија, а 1535. је основао Лиму, касније престоницу Перуа.

1810 - Умро је француски проналазач Жозеф Мишел Монголфје, који је с братом Жаком Етјеном 1783. конструисао први ваздушни балон напуњен загрејаним ваздухом.

1836 - Умро је француски официр Клод Жозеф Руже де Лил, који је 1792. написао речи и мелодију француске химне. Песму компоновану као марш, према наруџбини градоначелника Стразбура, одушевљено су певали војници Француске револуције, на маршу из Марсеља у Париз, па је названа "Марсељеза".

1843 - Хонгконг је проглашен британском краљевском колонијом, с Хенријем Потинцером као првим гувернером. Британски колонијални назив био је "Викторија".

1856 - Умро је немачки филозоф Макс Штирнер, први теоретичар анархизма. Био је младохегелијанац, изразити индивидуалиста. Дела: "Једини и његова својина", "Историја реакције".

1858 - Миром у Тјенћину између Кине и Велике Британије завршен је Британско-кинески рат, а после пораза Кина је била принуђена да отвори своје луке, дозволи странцима кретање по целој земљи и легализује увоз опијума, чиме је постала потпуно економски зависна. Британски сукоб с Кином је почео Првим опијумским ратом 1840. у којем је Кина такође поражена, па је миром у Нанкингу пристала да Британији плати велику одштету, уступи јој Хонгконг и европској трговини отвори пет лука са режимом екстериторијалности. Да би остварили право трговине по целој Кини, Британци су 1856. повели Други опијумски рат, у којем су им се придружили Французи.

1869 - Рођен је српски геолог и палеонтолог руског порекла Владимир Димитријевич Ласкарев, специјалиста светског гласа за кенозоик, посебно за неоген и квартар, професор универзитета у Одеси и Београду, члан Српске Краљевске академије. Објавио је око 40 радова, углавном о неогеним и квартарним наслагама српских терена, с приказом и анализом њихове фосилне фауне и тектонике. Дела: "Фауна Бугловских слојева Волиније", "Геолошка испитивања у југозападној Русији", "О стратиграфији квартарних наслага Војводине".

1876 - Са Београдске тврђаве је скинута турска застава, која се 350 година вијорила над градом. Турци су раније били приморани да кључеве Београда предају српском кнезу Михаилу Обреновићу, али је на Београдској тврђави поред српске остала турска застава.

1892 - Рођена је америчка књижевница Перл Бак, добитница Нобелове награде за књижевност 1938. Аутор је серије дела из живота Кине. Писала је и књиге за децу као и есеје. Као кћерка мисионара дуго је живела у Кини. После Другог светског рата основала је фондацију "Перл Бак" за помоћ деци америчких војника који су служили у Азији. Фондацији је 1967. завештала највећи део прихода од књига - више од седам милиона долара. Дела: романи "Добра земља", "Синови", "Змајево семе", "Растурени дом", "Мајка", "Изгнанство", "То поносно срце", "Обећање", "Павиљон жена", "Божур", "Скривени цвет".

1898 - Рођен је немачки конструктор авиона и индустријалац Вилхелм Месершмит, главни конструктор авиона нацистичке Немачке у Другом светском рату.

1905 - Умро је српски писац Јанко Веселиновић. Описивао је његову родну Мачву, с много љубави, идеализујући традиционални живот његових земљака. Био је сјајан зналац српског језика и вешто је користио његове могућности у романима, приповеткама и позоришним комадима. Дела: романи "Хајдук Станко", "Јунак наших дана", "Борци", збирке приповедака "Слике из сеоског живота", "Од срца срцу", "Рајске душе", "Зелени вајати", "Мале приче", "Сељанка", позоришна игра с певањем "Ђидо" (с Драгомиром Брзаком), комад "Потера" (с Чича-Илијом Станојевићем).

1906 - У француском граду Ле Ман је одржана прва аутомобилска Гран при трка.

1908 - Рођен је чилеански државник Салвадор Аљенде Госенс, лекар психијатар по професији, оснивач Социјалистичке партије Чилеа. Био је уверени марксиста. Изабран је за председника на изборима у септембру 1970, али је срушен и највероватније убијен септембра 1973. Државни удар против њега извео је генерал Аугусто Пиноче, несумњиво под утицајем САД.

1941 - Финска се придружила нацистичкој Немачкој у Другом светском рату и објавила рат Совјетском Савезу у којем је учествовала три године. Присиљена је на примирје 1944. а коначан мировни уговор потписала је 1947. у Паризу.

1945 - У Сан Франциску су представници 50 земаља, укључујући Југославију, потписали Повељу о оснивању УН, која је ступила на снагу 24. октобра 1945.

1960 - Бивша француска колонија Мадагаскар је стекла независност као Малгашка Република, што је био назив те афричке државе у Индијском океану до 1975.

1960 - Британски афрички протекторат Сомалиленд је постао независна држава да би се већ 1. јула 1960. присајединио негдашњој Италијанској Сомалији у заједничку суверену државу Сомалију, али је у тој области остао активан сепаратни покрет који се бори за отцепљење.

1970 - Александар Дубчек, шеф Комунистичке партије Чехословачке и вођа реформистичког покрета названог "прашко пролеће" до интервенције снага Варшавског пакта у августу 1968, искључен је из владајуће партије.

1977 - Афричка држава Џибути је стекла независност, после 117 година француске владавине.

1991 - У Кувајту је укинута ванредно стање а смртна казна за 29 људи, осуђених због сарадње с Ирачанима, замењена је доживотном робијом.

1995 - На аутомобил египатског председника Хоснија Мубарака у Адис Абеби ватру је отворило шест исламских терориста, али атентат није успео.

1999 - Америчка организација за заштиту људских права "Хјумен рајтс воч" оптужила је терористичку "Ослободилачку војску Косова" за систематску политику убистава, силовања и других недела против Срба и Рома на Косову и Метохији како би их протерали из покрајине.

2000 - Међународни тим научника објавио је епохално откриће - мапу људских гена, оценивши тај догађај као "историјску тачку у стохиљадугодишњем постојању човечанства".

2012 - Преминуо је Милош Благојевић, српски историчар, члан САНУ. Рођен је у Милетићеву, Банат. Завршио је Војно поморску академију у Сплиту, па Филозофски факултет у Београду. Докторирао је 1966. тезом "Земљорадња у средњовековној Србији". Био је професор на катедри за Историјску географију. Члан САНУ постао је 2000. Највише се бавио историјом привреде средњовековне Србије, али и државно правном идеологијом Србије у средњем веку. Дела: "Земљорадња у средњовековној Србији", "Србија у доба Немањића", "Српски народ и српске земље у средњем веку".

2014 - Умро је Хауард Бејкер, републикански сенатор, једна од кључних фигура у истрази афере "Вотергејт". Дугогодишњи сенатор из Тенесија је као потпредседник Одбора Сената за истрагу случаја "Вотергејт" Никсону током процеса поставио знаменито питање: "Шта председник зна, и када је он то знао?" чиме је започео процес који је довео до оставке Ричарда Никсона августа 1974. Хауард Бејкер био је и шеф кабинета председника Роналда Регана, као и амбасадор САД у Јапану од 2001. до 2005. године.

2015 - У терористичком нападу у Тунису, у летовалишту Сус, 39 особа, укључујући нападача, је погинуло а 39 је повређено, а у Кувајту је у самоубилачком нападу у шиитској џамији убијено 27 особа а 227 је повређено. Оба напада мотивисана су исламским екстремизмом.

2016 - Чувена Жута гитара, "Јеллоу Цлоуд", препознатљиве форме, од јаворовог

дрвета, омиљена Принсова гитара, продата је на аукцији на Беверли Хилсу за 137.500 долара. Купац је био познати колекционар Џим Ирсеј, власник фудбалског клуба "Индианаполис колтс".

2022 - Приликом ноћног провода у локалу Ениобени у Источном Лондону, провинција Источни Кејп, Јужноафричка Република, 21 особа је на необјашњив начин умрла. Већина жртава су били малолетници. Узрок је највероватније гушење.

2024 - Земље чланице НАТО изабрале су холандског председника владе Марка Рутеа за генералног секретара Северноатлантске алијансе. Руте је изабран за челника НАТО пошто је његов једини противкандидат за ту функцију, румунски председник Клаус Јоханис, објавио недељу дана раније да одустаје од кандидатуре. Генерални секретар НАТО-а Јенс Столтенберг похвалио је истог дана свог наследника.

(РТВ)